

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3.50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9.50 K za četrt leta 4.80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna peti-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

119. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 4. novembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo na-
ročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla
naročnina koncem meseca oktobra, da jo zopet
obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto K 14.—
za pol leta „ 7.—
za četrt leta „ 3.50
na mesec „ 1.20

Za Nemčijo:

za pol leta K 7.90
za četrt leta „ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta K 9.50
za četrt leta „ 4.80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj pri
poročajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in
znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in ka-
varnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo
naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim
ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Delavci podjetnikom.

Silna draginja, katere ni konca ne kraja, ne
da bi se zastopniki industrijskega prebivalstva
ohrabrili za kak odločnejši korak, je prisilila tudi
strokovno organizirano delavstvo, da poleg svojih
parlamentarnih zastopnikov uvede akcijo za izboljš-
anje razmer. Vsa osrednja načelnikstva strokovnih
zvez so imela na Dunaju posvetovanje s stro-

kovno komisijo in po poročilu tajnika sodruga
Hueberja se je sklenilo, pozvati vse zveze, lo-
kalna društva in pomočniške odbore, da predložijo
svojim delodajalcem pismo, katero objavljamo
nižje. Od odgovora podjetnikov bo odvisno, kakšne
korake store delavci dalje.

Odprto pismo se glasi:

Našim podjetnikom!

Strokovno organizirano delavstvo v Avstriji
vodi že več let obrambno borbo proti naraščajoči
draginji potom direktne samopomoči delavskega
razreda. Kdor se ozira po razvoju cen v zadnjih
letih in se poslužuje rezultatov uradne statistike
ter mnogobrojnih privatnih znanstvenih del, mora
priznati dejstvo: Nepretrgano naraščanje cen vsega
blaga, ki ga konzumirajo množice, je pripravilo
mezdno krono delavčevu od leta do leta bolj ob-
vrednost. O položaju delavskih razredov ne od-
ločuje denarni znesek mezde, ampak svota živ-
ljenskih potrebščin, ki se dajo kupiti z mezdo,
množina kruha, mesa, sočivja, poraba za stano-
vanje, obleko in druge potrebščine, skratka re-
alna plača. Ta realna plača je vsled narašča-
joče draginje silno znižana in vsled tega je živ-
ljenje delavstva hudo oškodovano.

Samo podjetniki brez spoznanja in popol-
noma zakrnjeni gospodarji morejo smatrati težke
mezdne boje zadnjih let za lahkomišelné naskoke.
Delavstvo brani s trudom svojo vršino življenja
in vodi boj v obrambo. In celo v deželi najvišjih
mezd in najcenejših krušnih plodov, v deželi naj-
uspešnejših strokovnih bojev, v Zedinjenih dr-
žavah Severne Amerike, je bil oficijelni urad dela
v Washingtonu prisiljen konstatirati, da zaostaja
kupovalna moč zvišanih tedenskih plač za zdra-
ževanjem konzumnih sredstev. Tem hujše je pri
nas, kjer narašča draginja mnogo hitreje.

Z vso odločnostjo odklanjamo argumentacijo
malomeščanskih in kmečkih demagogov, češ, da
povzrokujejo zmerno zvišane mezde v industriji
— poljedelski delavci sploh še nimajo organizacije
— draginjo agrarnih produktov. Ne-le dozdevanje,
ampak dokazi s številkami zavračajo to pačenje

resnice. V dokaz konstatiramo le eno dejstvo: Dasi
se je denarna mezda rudarjev v celoti zvišala,
odpada na posamezni metriški cent iz-
kopanega premoga danes manjša mezda
kakor prej.

Samo pri produkciji premoga nam je na raz-
polago izdatna plačilna statistika. Sestavimo
glavne podatke o produkciji premoga za zadnjih
pet let, za katera so objavljeni statistični izkazi,
poprečno za celo Avstrijo po uradni statistiki:

	Leta		
	1902	1904	1906
Množina v milijonih metr.			
centov	110,45	118,68	134,73
Število delavcev . . .	66.582	66.507	68.115
Čisti zaslužek delavcev v			
milijonih kron	44.968	45.874	51.355
Letno delo enega delavca			
v metriških centih . .	1659	1785	1977
Na metrični cent premoga			
pride plače v vinarijih	40.7	38.8	38.1

Nezavražno izhaja iz teh uradnih številk:
Kljub deveturnemu delavniku, ki je prišel 1. julija
1902 v rudništvo v veljavo in kljub zvišanju plače,
ki si jo je priborilo delavstvo, se ni znižal letni
delavni proizvod in se ni zvišal mezdni delež od
cene metričnega centa premoga. Nasprotno se je
delovni rezultat zvišal od 1659 na 1977 metričnih
centov, na metrični cent odpadajoča mezda pa je
padla od 40.7 na 38.1 vinarjev. Tako je poprečno
v državi. Lahko bi bilo dokazati, da se pokazuje
ta činjenica v velikih in bogatih premogokopih
in v produkciji ružavega oglja še silnejše. To
dejstvo dokazuje brezodpornost, da je malenkostno
delavsko varstvo in zmerno zvišanje mezd v zad-
njem desetletju več kakor izravnano z naraščajočo
intenziteto obrata in z večjim proizvodnjem bolje
plačanih delavcev.

Ona demagogična fraza pa pozablja ali za-
molčuje, da tehnično izboljševanje prometnega
načina povsod znižuje produkcijske stroške in s
tem daleč nadkriljuje zvišanje mezd.

PODLISTEK.

Senca.

Dalje.

Ne vem več prav, kaj sem govoril. Začetkoma
so bile moje besede silno zmedene. Potem sem
se nekoliko umiril. Začel sem hladno govoriti.
Vprašal sem jo, zakaj je pravzaprav zapustila
soproga. Ona mi je zopet pripovedovala o tisti
senci.

— Zaboga, to vendar ni nič. Mar se je kaj
zgodilo?

— Zgodilo? Seveda. V meni se je zgodilo.
Kaj! — Ne vem. Sence so plavale okrog mene,
neprenehoma. Tako nisem mogla več živeti.

— Moj Bog, kar tako vendar ni moglo biti.
Kakšen temelj . . .

— Seveda. Kaj hočete? Misli pridejo, človek
ne ve, odkod in kako! On je šel na sejo. Čudno.
Kaj zahaja toliko na sejo? — In senca je bila tu.
Šel je v gledališče. Kaj ima opraviti v gledališču?
To dramo igrajo že tretjič. In senca je plesala po
moji sobi.

Jeza me je mučila. Najrajši bi ji bil povedal,
kar je dr. Mravlje blebetal. A tega vendar nisem
mogel. Morda bi bilo bolje, da sem ji povedal
a človek ni gospodar svojih misli. Skušal sem

ji dokazati, da je neopravičen vsak njen sum.
Moji argumenti so bili prepričevalni. Nje niso
prepričali. Še enkrat mi je ponovila svojo povest
o samotnih večerih, o njegovih sejah, o gledališču.

— In to je bilo vse? In nič drugega?

— Drugega nič? Nič? — Ne, drugega nič.

A to je dovolj.

Ah, kako sem govoril! Verjela mi je, da je
bil reš na sejah, v gledališču, priznala mi je, da
čuti neopravičenost svojega suma.

— Torej se povrnete?

— Ne!

— Za Boga, pomislite, koliko on trpi!

— A kaj trpim jaz?

— Pa zakaj trpite, zakaj? Brez vzroka.

Vrnite se!

— Ne morem, ne morem.

— Odkod je prišel tisti neopravičeni sum v
vašo dušo?

— Ne vem. Kar tako je prišel.

— Kaj pa, če ni prišel kar tako? Če ga je
kdo zbuja?

— Ah! . . . Kdo neki?

— Ne vem. A mogoče bi bilo.

— Mogoče. Vse je mogoče.

— A če vidite, da se motite? Mar hočete
zastrupiti življenje sebi in njemu.

— Najino življenje je zastrupljeno. Pomoči
ni nikjer. Tista senca, tista senca . . .! Nihče je
ne prežene.

Kaj naj pripovedujem? Štirinajst dni sem jo
obiskoval. Pisal sem njenemu soprogu. Prišel je
na Bled, tri ure sta se pogovarjala. Ona mu je
povedala vse, on njej tudi. Dejal je, da ne raz-
ume, kaj se je zgodilo in da zblazni, ona je
rekla, da plava senca med njima, katere ne pre-
žene nihče. Jokala se je, obtoževala se je, a vrniti
se ni mogla.

Dr. Mravlje jo je hotel enkrat posetiti. Hišna
mu je povedala, da milostiva ne sprejema nikogar.

Naposled je odpotovala. Pisala mi je, da gre
v svet, v Egipt, v Malo Azijo, kamorkoli. Trdi,
da ni prav, kar dela, a ne more si pomagati.
Razum ji pravi, da se ni nič zgodilo, a okrog
nje plava tista senca. Drugega nič — le tista
senca . . .

Njen soprog ne zahaja v nobeno družbo,
postal je pravi mizantrop. Dr. Mravlje briljira na
vsakem plesu, na vsaki soareji . . .

Ona se je pred kratkem ukrcala na angleški
ladiji, ki je namenjena na Japonsko. Svojemu
soprogu piše pogostoma. Včasih piše tudi meni.
O „senci“ ne govori nikdar, a meni se zdi vselej,
kakor bi plavala nad vsakim njenim pismom.

Na vsem področju industrialne produkcije bi morala napredujoča uporaba strojnega obrata samaposebi zato poceniti blago ob nezadostno zvišanih mezdah. V produkciji živil pa nima delavsko gibanje sploh skoraj nikakšnega direktnega vpliva. Neutajivo je torej, da vodi delavstvo v svojih strokovnih organizacijah le obrambni boj, ki mu je vsiljen predvsem od agrarne oderuške politike.

Industrialnim zvezam in predvsem obrtnikom, organiziranim v zadrugah, moramo resno očitati, da ne razumejo narave tega boja, da zamujajo svoje lastne politične in gospodarske dolžnosti. Brez energije in brez razumevanja gledajo na agrarne naskoke. Opustošujočih učinkov agrarnih carin, zabrane uvoza mesa, preprečenja dobrih trgovinskih pogodb skoraj da ne razumejo, kaj še, da bi odbijali take zapreke. Celo lastniku sužnjev je pri srcu prehranjenje sužnjev, celo na tleh meščanske družbe ne bi smelo biti podjetniku vseeno, če ima njegov delavec kaj jesti in kaj. Avstrijska buržoazija, velika in mala, ne izpolnjuje niti te najprvotnejše dolžnosti svojega lastnega interesa. Brez ugovora in brez obrambe trpi, da plenijo agrarci zaporedoma množice industrialnega ljudstva. Komaj da razume buržoazija primitivno zvezo, da nima industrialni in obrtni delavec, ki je pač v pravnem razmerju s svojim podjetnikom, ne pa z agrarcema, druge točke za gospodarski napad kakor svojega plačnika. Ako moče izročiti svoje žene obupu in svojih otrok lakoti, mora napraviti obupno poizkus, da odvali draginjo na podjetnika. Podjetništvo ne razume, da meče agrarna pohlepnost vedno iznova baklje mezdnih bojev v delavnice. Ako prisili lakota delavce na boj za plačo, bodo podjetniki čenčali fraze malomeščanskih klepetulj o poželjivosti mase in o hudobnih hujšakah in po stari nezmišelnosti navadi podvojili zunanji pritisk na delavca kot konzumenta s pritiskom delodajalske organizacije na delavca kot producenta v delavnici. Ta dvojni pritisk nas mora izpodbosti na obupen odpor in mora, če se ne odvrne, pognati najboljše delavske moči dežele v bedo ali pa v tujino.

Z večino podjetnikov smo sklenili kolektivne pogodbe za več let in potruditi se hočemo navsamo, da zavarujemo z zvestim izpolnjevanjem industrijski mir. A že sedaj je predvideti trenotek, ko nam bo zopet naloženo Sisifovo delo, odvrniti novi pritisk agrarcev na naše podjetnike. Že danes konstatiramo, kdo je odgovoren za to. Trajnega vznemirjenja delavnic je krivo nenasitno podraževanje, katero gonijo agrarci in pa s tem v čudnem nasprotju stoječa indolencija buržoazije, kateri se najbolj malenkostne sitnosti bolj važne od vprašanja žitne carine in trgovinskih pogodb, od gospodarske zadregi milijonov delavskih sosesčanov.

Avstrija stoji na pragu prehoda od agrarne k industrialni državi. V tem položaju je pred osemdesetimi leti angleška buržoazija začela boj proti oderuškim agrarnim carinam, ga zmagovalo dokončala in s tem je položila temelj veliki bodočnosti svoje dežele. V enakem položaju se kaže naše meščanstvo popolnoma nezmožno s tem, da pošilja v parlament smešno nevedno, malenkostnemu prepirlu vdano politično zastopstvo, ki je sestavljeno iz negospodarskih ali pa k večjemu cehovsko reakcionarnih politikantov. Vlada pa izdaje velike gospodarske in socialne naloge države, da sluša vsak migljaj agrarcev, da se izkaže poslušno vsakemu poželjenju, da, vsaki malenkostni jezici klerikalcev.

Spričo novih oderuških napadov na življenje množic, spričo poizkusov, pripraviti parlament ob delavno zimožnost v trenutku, ko je njegova dolžnost, odpraviti žitno carino, ovoboditi uvoz mesa, skleniti dobre trgovinske pogodbe in s tem odpreti vrata izvozu naših delavskih proizvodov in uvozu vsakdanjega kruha, spričo žugajočega obupa množic, kličemo kot zastopniki strokovno organiziranega delavstva Avstrije vladi in svojim podjetnikom:

Ta gospodarska politika je množicam naroda neznosna. Vsako odgovornost za njene posledice odklanjamo. Nikakor ne opustimo boja za človeka dostojno življenje delavskega razreda, za vsakdanji kruh naših žen in otrok. Devoliti ne moremo, da bi oni trpeli radi brezobzirne nenasitnosti agrarcev in radi slabotne, neumevajoče politike naših podjetnikov. Zato konstatiramo: Vsiljujejo se nam novi boji, če ne izpolni vse podjetništvo svoje politične dolžnosti proti agrarizmu. Od in-

dustrialcev in od obrtnikov pričakujemo, na najdejo naposled toliko moči, da dvignejo tudi svoj glas v hrupa šovinistične hujškarije ter da energično izjavijo vladi in svojim zastopnikom: Potrebščine življenja so pred vsemi drugimi skrbmi. Pričakujemo, da stopijo končno tudi oni v boj proti agrarizmu in za trgovinske pogodbe, proti draginji in za prosti uvoz žita in mesa.

„Za Otroka.“

II.

Razsodba, ki jo je barekovala pravcata »jus Golijada«, se je takole razglasila: Develletni Rakose, ki si je bil prilastil tistih 150 K, se je izgovarjal (baje pod vplivanjem Zurca), da ga je tovariš Stritar nagovarjal na tatvino. (Kdaj, to bo zdaj župan Zure dokazal, kajti dečka tiste dni sploh nista prišla v dotiko.)

Praktikant Golija, ki niti vseh izkušenj nima, je kot »sodnik« ozmerjal Stritarjevo staro mater; ona trdi, da je nad njo vpil: »Vi sami kradete in ker Vi kradete, ste tudi dečka naučili tatvine.« S tem je bilo »dokazovanje« končano in razglasila se je razsodba: Rakose, to je tisti, ki je denar ukradel, se oprosti, (po katerem § ne vemo); Stritar, to je tisti, kateremu je Rakose »podaril« od ukradene svote delni znesek 41 kron, češ, to sem našel, in to dam Tebi, pa se obsodi na 14 dni zapor in 3 leta v prisilno delavnico. Tako se je zgodilo dne 7. oktobra leta Gospodovega 1909 v dolenski metropoli Novem Mestu, v proslavo obletnice tistih dogodkov, ki so imeli vpeljati dobo splošne brige za otroka.

Praktikantu Goliju pravzaprav ni toliko zameriti, kolikor se mu od mnogih strani zameri. Golija se pravosodja šele uči, in pri tem nemara se ni prišel tako daleč, da bi mogel vedeti, da deček, recimo, da je bil dejanja kriv, o čimer pa v tem slučaju ni govora — po svoji starosti niti ne spada več pred kompetenco politične, ampak pred ono sodne oblasti; in dalje tudi ne more še vedeti, da se z 11. leti nihče ne obsoja v prisilno delavnico, ampak da je za to treba že 14. leta in pa kar je glavno, da se v prisilno delavnico obsodijo le že opetovano kaznovani, res popolnoma nepoboljšljivi, okrog se potikajoči zločinci, bodisi mladi ali stari. In da je Golija res šele začetni praktikant, na to kaže pač najbolj čudež njegove razsodbe, s katero je tistega, ki je denar ukradel, oprostil, dočim je družega, ki je le nekaj tega denarja, seveda, da je ukraden, sprejel kot darilo, tako eksemplarično obsodil.

Odgovornost za tako postopanje nosi le šef politične oblasti, kateremu je lov in zabava več, kakor uradovanje in nadzorstvo nad neizkušenim praktikantom.

Da je Golija res pravi začetnik, kaže tudi zaključek njegove pravosodne procedure. Njegova dolžnost bi bila, da bi izdal pismeno razsodbo s poukom, da ima stranka pravico do pritožbe. On pa je dečka pustil naravnost iz sobe glavarstva po policistu vleči skozi celo mesto v zapor na rotovž. Sorodniki dečkovi so prosili, naj ga pusti še domov, deček je jokal in prosil, a vse ni nič pomagalo, moral je s policistom v zapor. Ker pa se je branil, ga je policist vlekel skozi celo mesto, kakor konjederec psa. Na rotovžu so dečka zaprli v posebno celico samega. Tam je cele dneve in noči tako tulil, da so ga ljudje venkaj na trg slisali; slisal ga je tudi mirno se sprehajajoči odbor društva za varstvo otrok; v tem odboru so tudi c. kr. državni uradniki. Ti gotovo dobe z društvenim predsednikom vred »zasluženi križec«. Po mnogih prošnjah se je sorodnikom »zločince« vendarle posrečilo, dobiti dovoljenje, da se dečko pošlje k staršem v Ameriko, za kar odpade kazen na 3 letno prisilno delavnico. Golija je zahteval sprva varščine 2000 kron. Pa ta kupčija se mu ni obnesla. Stritar zatrjuje, da so ga v zaporu na rotovžu pretepali po glavi, ker je — jokal.

Ko je kazen pretekla, so ga hoteli sorodniki vzeti do pondeljka domov, tega dne namreč so se odpravljali znanci v Ameriko, ki bi dečka vzeli s seboj. Toda Golija niti tega ni dovolil. Stara mati dečkova je morala obljubiti, da se z dečkom takoj iz zaporu napravi na pot v Ljubljano ter tam čaka prihoda dečkovih spremljevalcev. In res je Stritar z zaporu takoj odpotoval s staro materjo v Ljubljano. Ker pa je bil deček tako slab,

bi najbrže tako dolgega pota čez morje ne bil vzdržal, ga je dala stara mati pri dveh ljubljanskih zdravnikih preiskati; deček je bil res za tako potovanje spoznan za nesposobnega. Ko so ugledni juristi v Ljubljani zaznali za ta »jus Golijado«, samega začudenja niso mogli verjeti, da bi bilo v današnjem času v Avstriji kaj takega mogoče. Šele dečkov potni list, glaseč se na 3 letno izselitev v Ameriko, in podpisan »Im Namen des k. k. Landespräsidenten: I. V. Golia«, jih je nekoliko uveril, da je v Avstriji tudi kaj takega mogoče »Za otroka«.

Stara mati se je odpeljala v soboto zvečer z dečkom zopet domov.

Domače vesti.

— Škofjevo rdeče knjižice ni več dobiti. Kaj se je zgodilo? Kaj se je državno pravdnistvo držnilo? Kaj je prišlo povelje morda iz Gradca? ... Ne, nič tako hudega ne. Če bi žival vsak publicist tako tiskovno svobodo v Avstriji kakor katoliški škofje, bi lahko peli hozana in aleluja. A zgodilo se je, kar ni nič manj čudovito: Gospod Anton Bonaventura je sam ukazal, ustaviti prodajo tega imenitnega duševnega proizvoda. Knjižica »Nevestam in ženinom« pojde tja, kamor je svojčas šla Cankarjeva »Erotika«. V škofiji se bodo z njo kurile peči. Draga kurjava! A kaj izguba denarja! Anton Bonaventura ga resda nima preveč in mora neprenehoma za svoje zavode i. t. d. delati to, čemur pravijo »fahati«, če izvaja to kakšen rokodelski pomočnik. Tudi gospodarstvu na njegovih posestvih bi bil mastni honorar prav prišel. Toda vse, kar se tiče materialne strani, bi se še pretrpelo; hudo pa je, da se je gospod knezoškof moral udati pritisku svojega konzistorija, svojih kanonikov, torej tistih, ki bi pravzaprav morali slušati, ne pa njemu zapovedati. Bil je namreč dolgotrajen boj, v katerem je nazadnje podlegel škof. Knjižica, ki je napravila v Ljubljani tako velikansko senzacijo, je bila že lani spisana in že lani je konzistorij svetoval, naj se ne daje v javnost. Po njegovem mnenju bi bila imela služiti le za interno rabo med duhovniki. Po dolgem zavlačenju se je zdelo, da je zmagal škof; knjižica je izšla. Toda komaj dober dan je bila na trgu in zašumela je beseda o »pohujšanju« tako glasno, da se je ustrašila najnežnejša nedolžnost v škofiji. Tedaj so zmagali kanoniki. In ta poraz je najhujši udarec za celissima. Na avtoriteti je zgrajena cerkev; če se zmaje avtoriteta v notranjem krogu samem, je hudo, hudo. In če škof ne more več zaupati, da je najbolje, kar stori sam, če se mu zagriže dvom v srce, če se mu izkadi čvrsta vera v samega sebe — česa naj se tedaj oprime, kje naj najde vodilo, ki izključuje zmote in mu daje moč samozavesti? Anton Bonaventura je doživel že več porazov; tako hud in morda usodepoln ni bil še nobeden kakor fiasco s poukom v erotiki.

— Goriški magistrat se je, ko je posegel v avtonomijo okrajne bolniške blagajne, temeljito blamiral. Kakor smo javili že v soboto, je odšel sodrug dr. Tuma takoj s pooblastilom bolniške blagajne na namestništvo v Trst in je vložil ugovor proti ukazu liberalonskega magistrata. V soboto, žal, da prepozno za število tistega dneva, smo bili že brzojavno obveščeni, da je namestništvo ugodilo rekurzu blagajne in razveljavilo magistratov ferman. Sedaj smo pa radovedni. Nasi dični »narodni« dnevniki so s slastjo izstradanca pograbili zadevo, pa so hoteli — diskreditirati goriško bolniško blagajno. Po starem receptu vseh hinavcev: Nekaj že mora biti, drugače se ne bi moglo nastopati proti nji ...! Goriški magistrat je pač ultra šovinističen in ničesar se ni storil prav našim ljubim narodnjakovičem. Ampak čim vzame delavcem, socialističnim delavcem kakšno pravico, se pa hvala cedi potokoma in slava je kadila kakor pri novi maši. Nič ni treba tedaj preiskovati, če je nastop pravičen ali ne. Vse, kar meri proti delavstvu, je tej dični gospodi pravično. V takem slučaju se pozabi, da je magistrat lahonski, da je bil odpušteni ravnatelj »italianissimus«; v takem slučaju je magistrat naenkrat urad in instanca ... No, sedaj je še višja instanca povedala svojo. Namestništvo je dejalo, da je ukaz magistrata neopravičen. In zdaj smo radovedni, kako bosta »Slovenec« in »Narod« sporočila to svojim bralcem, katerim sta še zadnji teden dopovedala, da so se morale goditi v blagajni kdove kakšne strahote.

— Uboga N. D. O.! Lepaki, za katere je ljubljansko zdovje skoraj premajhno, so za soboto naznanjali shod N. D. O. v Mestnem Domu. »Slovenski Narod« je bobnal ves teden. Kot atrakcija prvega reda je bil napovedan Mandić, veliki dr. Mandić iz Trsta. In prišla je sobota in prišel je večer in po dolgem čakanju je gospod Škerl otvoril shod v navzočnosti »velikanskega števila udeležencev«, sodruga Vičiča, pa ga je zopet zaključil, češ, da Mandić ni mogel priti. V pred-sobju je bilo 25 do 30 ljudi, nad njimi polovica socialnih demokratov. Tenko se piska v Ljubljani, kaj, cenjena N. D. O?

— Predavanje v Ljubljani. Delavska zveza »Vzajemnost« priredi v četrtek, 4. novembra ob 8. zvečer v veliki dvorani »Mestnega Doma« otvoritveno predavanje kot uvod preda-

vanjem, ki bodo vsak teden o raznovrstnih predmetih. Pristop je prost. Za otvoritveni večer je sestavljen obširen spored, ki ga objavimo prihodnjič. Vse delavce vabimo, naj se polnoštevilno udeležijo tega predavanja.

— **Dnevnega pouka vajencev** se bodo morali ljubljanski gospodje mojstri vendar privaditi, kajti nazadnje se je šala vendar precej nehala. Ne le da je vlada končno potrdila sklep o dnevnem pouku: tudi v mestu je dobila oblast nekoliko več poguma in je začela kaznovati podjetnike, ki niso hoteli posiljati vajencev v dnevno šolo. Če bi bilo šlo proti delavcu ali proti vajencem samim, bi bila sveta pravica najbrže nekoliko hitreje korakala. Ker gre proti gospodom, ki so kaj in ki imajo kaj, je bilo seveda treba več potrpljenja. No, hvalimo nebesa, da je nazadnje vendar prišla korajža, pa upajmo, da ostane dosledna. Nekatere čudne lastnosti ima pač tudi ta pravica. Da so bili mali mojstri, ki imajo po enega ali dva vajenca, prav tako kaznovani kakor velika podjetja s celo stotnijo vajencev, je nekako nematematično; toda ta koža srbi delodajalce, pa naj jo sami praskajo. Tudi naj se lepo zahvalijo tistim tovarišem mojstrom, ki so jih hujskali zoper dnevni pouk, a sami so se lepo varovali kazni. Če imajo še oči v glavi, bi se zdaj lahko prepričali, kako lepe namene imajo patentirani reševalci obrti in obrtnikov. Če jih je izkušnja kaj spametovala, so se lahko zadovoljni, da je tako prišlo. Najsmesnejšo vlogo v celi zadevi je pa igrala smešna N. D. O., ki je začela zvoniti, ko je bil ogenj že ugasel. Dokler je trajal boj za dnevni pouk, ni vedelo tistih par možicov, kam bi se obrnili, da se ne bi zamerili ne tu, ne tam. Ko pa je bila stvar rešena, dnevni pouk potrjen, so pa prišli pa napravili — protesten shod. Bil je sicer zelo kilav shodek, a že to, da so ga sklicali, ko ni bilo več zoper kaj protestirati, kaže, koliko resnobe je v tej nad vse komični »organizaciji«. Rekli bi: Bog se je usmili — če ne bi bila škoda, da bi Bog gubil svoj čas s takim nepotrebnim usmiljenjem.

— **Spored Matičnega koncerta** dne 6. t. m., na katerem nastopi hrvatsko pevsko društvo »Kolo« iz Zagreba, je sledeči:

1. Srečko Albin: Uvertura k operi »Tomislav«. Izvaja orkester »Slovenske Filharmonije« pod vodstvom gospoda V. Talicha.

2. Ivan pl. Zajc: Crnogorac Crnogorki. Moški zbor.

3. Vatroslav Lisinski: Zbor Hrvatic iz opere »Porin« (II. dejanje, I. prizor). Izvaja ženski zbor s spremljevanjem orkestra.

4. a) Vekoslav Rosenberg-Ružić: Biser suze;

b) Josip Hatze: Da sam bogat! Pesmi za tenor s spremljevanjem klavirja. Poje g. Ernesto Cammarota; na klavir spremlja gospod A. Anděl.

5. Narodne pesmi iz hrvatskih pokrajin za mešan zbor:

- Oj jesenske duge noči...
- Zašto mučiš, draga...
- Sva se gora listom sasta...
- Oj Korano!
- Oj djevano, dušo moja!
- Ah, je li gdje koja još ljubav ko moja?
- Igra Kolo.

Pesmi pod a, b, c, d, e, f harmoniziral in za koncert priredil g. Anton Anděl, pesem pod č pa Ivan Zajc.

6. Vilko Novak: Bi mirna noć... Moški zbor z bariton-solom (g. Ivša Spudič).

7. Josip Hatze: Noć na Uni. Balada za mešan zbor in tenor-solo (g. E. Cammarota) s spremljevanjem orkestra.

8. Ivan Zajc: More. Glasbena slika za moški zbor s spremljevanjem orkestra.

— **Čenjene zaupnike** opozarjamo na oglaš, ki se tiče Zepnega koledarja za l. 1910. Ta koledar je tako priljubljen, da skoraj ni potreba posebnega priporočila. Naročila sprejema upravnistvo »Rdečega Praporja«, kamor je poslati tudi denar, obračune i. t. d.

— **Goriškim sodrugom** se naznanja, da naj naroče »Delavski žepni koledar za leto 1910« pri sodrugu Josipu Petejanu v Gorici, via Teatro št. 20. Cena 80 vin., po pošti 10 v več.

— **Tržaškim sodrugom** naznanjamo, da sprejema naročila za »Delavski žepni koledar za leto 1910« tudi sodrug Anton Vaupotič v Trstu, via Boschetto 5/I. Cena 80 vin.

Iz stranke.

Goriško. (Kolporterjem »Rdečega Prapora«.) Vse tiste, ki prodajajo »Rdeči Prapor«, pa ne odračunavajo sprejetega denarja, opominjam še enkrat, da store do nedelje svojo dolžnost, ker sem sicer prisiljen, objaviti njih imena in svoto dolga. Upam, da mi ne bo treba storiti tega neljubega koraka in bodo tisti, katerih se tiče, napravili red. Josip Petejan, poverjenik »Rdečega Prapora«.

Delavci in delavke v Ljubljani in okolici!

Ne zamudite otvoritvenega

predavanja

„Vzajemnosti“

ki bo

nocoj ob pol 8. uri v »Mestnem Domu«.

Zadnje vešti.

Kriza.

Bienert še ne razume, da je za rešitev avstrijske krize in za omogočenje rednega dela v državi njegov odstop prvi pogoj. Celo leto njegovega vladanja doslej ni bilo nič drugacega kakor nepretrgana vrsta nerodnosti in sedaj, ko je napravil največje zmešnjave, »rešuje« položaj tako kakor otrok, ki si je raztrgal hlače. Nemške nacionalce je napojil s skrajno ošabnostjo, Čehje je razkačil do skrajnosti in tako jih vabi na spravo. Državni zbor naj počiva, med tem naj se zopet pogajajo za delavnost češkega deželnega zbora. In če Bienert v Pragi zopet ne doseže uspeha, kaj potem? — Pa to mu menda ne dela velike brige. Doslej je še ministrski predsednik, dokler ni sej v parlamentu, še gotovo ostane in to smatra pač za svojo glavno misljo!

Dunaj, 3. novembra. Zakonski načrti, sprejeti v deželnih zborih Nižje-Avstrije, Gornje-Avstrije, Salcburške in Predarlskega o rabi nemškega jezika v deželnem zboru in pri avtonomnih oblastvih, v državnih šolah, učiteljskih pripravljavnicah in v realkah so dobili cesarsko sankcijo.

Dunaj, 3. novembra. Danes imajo nekateri državnozbornski odseki seje, da se konstituirajo. Posvetovanja odsekov se začno jutri. Za danes so vsi člani odsekov brzojavno sklicani na Dunaj. Prihodnji teden se imajo pričeti pogajanja med Čehi in Nemci radi zborovanja češkega deželnega zbora. Sliši se, da prevzame zopet Glombinski ulogo posredovalca. Poslanska zbornica se pred sredo novembra ne skliče na sejo.

Politični položaj.

Dunaj, 3. novembra. V državnem zboru je bilo danes nenavadno živo, dasi zbornica ni imela seje in je še precej dolgo ne bo imela. Zbirali in konstituirali pa se se odseki. Toda zanimanje je bilo bolj položeno v kulvarje in klubske prostore. Povsod se razpravlja o položaju, povsod se ugiba, kaj bo zdaj. Med nemškimi nacionalci, ki so bili z vsoto silili, da se morajo takoj sankcionirati nemški jezikovni zakoni, se opaža, da se zdaj vendar ne vesele preveč svoje zmage. Absolutna negotovost položaja jih plaši in zdi se, da je tudi njihova vera v Bienertovo poslanstvo in njegovo zmožnost že precej omajana.

V čeških meščanskih strankah je splošno ogorčenje in razburjenje, ki se prenaša seveda večalimanj na Slovansko Enoto sploh. Govori se v vseh klubih zelo radikalno, vendar pa se opaža, da se mnenja glede na taktiko zelo razhajajo. Da proti Bienertovi vladi vse gori, je naravno. Ampak dočim žele realisti in kar je prevdarnejših Mladotčevov, da se vodi dosledna opozicija, kateri se mora kmalu posrečiti strmoglavljenje Bienertovega kabineta, so v radikalnem taboru zopet kakor zatelebani v obstrukcijo, ki bi bila v sedanjem položaju Bienertu stokrat ljubša od temeljite, stvarne opozicije. Na katero stran se bo nagnila odločitev, se še ne da uganiti.

Poljaki so se zopet lotili posredovanja. Z njihovo pomočjo bi se imeli Čehi in Nemci pripraviti, da omogočijo delo v češkem deželnem zboru, kar bi po mnenju vlade omogočilo tudi delavnost državnega zbora. Glombinski je že konferiral z raznimi poslanci. Vsp. h je doslej še neznan.

Dunaj, 3. novembra. Predsednik zbornice Pattai je konferiral z raznimi poslanci, med drugimi z Gessmannom radi delozmožnosti parlamenta.

Dunaj, 3. novembra. V grški dvorani parlamenta so se danes večkrat shajali člani poljskega kluba s Čehi in z Jugoslovani. V političnih krogih se splošno sodi pesimistično o izgledih za rešitev krize.

Dunaj, 3. novembra. »Slovanska korespondenca« javlja, da so imeli poslanci Glombinski, Stapinski in Drtina konferenco s Polakom, Kramarjem, Udržalom, Bukvajem, Hrubanom, Šilingerjem, Šušteršičem in Korščem. Konferenca je trajala 2½ ure ter je bila strogo zaupna. Posvetovanja se bodo nadaljevala.

Dunaj, 3. novembra. Lueger je danes zaprisegel več dunajskih meščanov in je ob tej priliki mnogo govoril o jezikovnih zakonih. Dejal je, da se je s tem samo varoval »historični značaj« dežel in mest, ki je bil in je za Dunaj nemški. V tem ni nobene žalitve za druge narode.

Volitve na Saškem. Draždani, 3. novembra. Vspehi vseh ožjih volitev še niso znani. V dveh okrajih na deželi sta izvoljena socialna demokrata in sicer v Ctavi Uhlig proti agrarcu Heldu in v Löbavi Riem proti nacionalno-liberalnemu tovarnarju Rükertu. Doslej je izvoljenih 17 socialnih demokratov.

— **Enakopravnost v Turčiji.** Carigrad, 3. novembra. Predvečeranjem so bili prvič ob veliki slovesnosti asentirani kristjanski rekruti, ki so bili doslej izključeni iz vojaške službe.

Shodi.

Ljubljana. (Javni shod). Z ozirom na važnost obrtnega sodišča za delavce, se vrši v nedeljo, dne 7. novembra 1909 ob 1½10. uri do-

poldne v areni Narodnega doma javen shod s dnevnim redom: Pomen obrtnega sodišča za delavce in volitve v isto. Ker se nudi delavcem prvikrat priložnost, da soddločujejo v svojih delovno-pravnih razmerah, je pričakovati, da porabi delavstvo to priliko ter poskrbi, da bo ta nova institucija res delovala v prid tistim, ki jim e namenjena, namreč, da brani koristi delavcev. Vsed tega vabimo vso ljubljansko in okoličansko delavstvo, da se udeleži shoda v kar največjem številu.

Železničarski shod se vrši v sredo, dne 10. novembra točno ob pol 8. uri zvečer v areni »Narodnega doma«. Dnevni red: Poročilo o poslovanju železničarske zavarovalnice proti neizgodam.

Gorica. V nedeljo je bil tukaj napovedani protestni shod proti naznanjenemu atentatu na bolniško blagajno. Dasi je bilo prav neugodno vreme, je bil shod naravnost impozanten. Veliki vrt Marzinjeve gostilne je bil natlačen z delavci iz mesta in okolice, čeprav je bila policija tako preusmiljena z magistratom, da je zaplenila lepake, ki so vabili na shod in so se ji zdeli preradikalni. Shod je otvoril sodrug Pet ej an, ki je bil tudi izvoljen za predsednika. Prvi je poročal sodrug dr. Piechler iz Trsta, ki je v krasnem govoru razkrinkal nezakonitost municipijevega ravnanja. Potem je govoril sodrug dr. Tuma, ki je najprej pojasnil liberalno gospodarstvo v bolniški blagajni tekom 17 let, pa pokazal, kakšna je razlika med tem in med socialističnim gospodarstvom v zadnjem času. Kritiziral je pisavo liberalne »Soče«, ki se je vedla prav tako in še bolj nesramno proti delavskemu odboru, kakor glasilu magistratovske klike, da bi se bila kolč kaj sama informirala o stvari. Italijanskim liberalcem še ni toliko zameriti, ker branijo svojega ljubljence Travanija in italijanski »značaj« blagajne. Ne mora se pa odpustiti »Soci«, ki se toliko takta ni imela kakor klerikalni listi in je pisala ne le proti delavcem, ampak tudi proti interesem slovenskega naroda. Toda kaj briga Gabrščka, kdo ima v takih rečeh prav in kdo ne? Če gre proti socialistom, se lahko združuje tudi z italijanskimi nacionalisti. Ves govor drja. Tume je neprenehoma spremljavalo burno odobravanje. Potem se je oglašil za besedo neki gospod Gerlovič, ki je dejal, da govori v imenu Mazzinijancev in da je njegova stranka solidarna s socialistično. (Le kje je?) Zadnji je govoril predsednik bolniške blagajne sodrug Collini, ki je bil burno pozdravljen. Z jedernatimi besedami je pojasnil vso afero bolniške blagajne in velikansko blamažo, ki jo je doživel gorški magistrat, ko je moral po 72 urah svojega vladanja vročiti blagajno v delavske roke, pa pobrati sila in kopita. Po njegovem govoru se je sprejela primerna resolucija, nakar je predsednik s kratkim resumeom zaključil shod ob živahnih medkljih na adresu magistrata in nacionalističnih strank.

Darila.

Za volilni sklad. Vrčon, Vrtojba (nabiralna pola št. 13). Zavadlav 1 K, Vrčon 1 K, Kulot Alojzij 20 v, Faganel 40 v, Kineže 40 v, Kulot R. 40 v, Gorkič Janez 30 v, Frančeskin 30 v. Skupaj 4 K. Komavil, Podgora (nabiralna pola št. 17). Markič Miha 1 K, Bizaj Te ezija 1 K, Bizaj Evgen 1 K Hvalič K. 30 v, Komavil P. 40 v, Zati Ludvig 40 v, Gabrijelčič A. 10 v, Modenz F. 20 v, Čehuta 40 v, Nadaja J. 20 v, Klančič A. 20 v, Lusič J. 20 v, Perko J. 20 v, Komavil J. 20 v, Dean Peter 20 v, Colaviti 20 v, Nadaja Roman 60 v, Bizaj J. 20 v, Brzgar 10 v, Klančič Š. 40 v, Marega A. 20 v, Sfligaj J. 20 v, Perko Kristijan 40 v. Skupaj K 830. Vrčon, Dobravljje (nabiralna pola št. 11). Vrčon A. 5 K, Možina Ivan 2 K, Čermelj A. 1 K, Čermelj Fran 1 K, Bevk Ivan 1 K, N. N. 1 K, N. N. 1 K, N. N. 1 K, N. N. 1 K, Čermelj Jožef 50 v, Suban 40 v, Grun Franc 10 v. Skupaj 15 K. — Skupaj K 2730, prej izkazano K 5526, skupaj K 8256. Dalje prih.

Dopisi.

Nabrežina. Nabrežinske delavske zadruga so s 30. junijem 1909 končale IV. zadržno dobo. Računski zaključek za leto 1908—9 kaže sledeči promet: Dohodki 77.591 kron 52 vin., izdatki 77.220 kron 56 vin. Blaga smo prodali za 71.701 krono 13 vin. Dobička smo napravili 3557 kron 24 vin. Bilanca kaže 17.891 kron 25 vin. aktiva, 14.334 kron 1 vin. pasive. Med pasivi je 2718 kron 50 vin. deležev, rezervni fond v znesku 1569 kron 38 vin. hranilne vloge v znesku 630 kron 42 vin., dolg na blagu v znesku 6466 kron 47 vin. i. t. d. — Nabrežinske delavske zadruga se prav lepo razvijajo. Članov izkazujejo konec IV. poslovne dobe 147. Lahko sevé bi jih bilo še več, če bi vsi delavci, obrtniki in kmetje po Nabrežini storili svojo dolžnost ter se vpisali za člane. Pomen konsumnih društev na sploh je dalekosežen, prav tako je tudi pri nas z našimi nabrežinskimi delavskimi zadrugami. Zato, Nabrežinčanje, naprej, na delo!

Zagorje ob Savi. Iz naše steklarske tovarne se malokdaj kaj poroča, tako da bi si lahko kdo domisljeval, da je tovarniško vodstvo res delavstvu prijazno. »Slovenski Narod« je nas delavce že parkrat po svoji navadi opsoval za nemčurje in ker so uradniki res zagrizeni meškutarji, bi javnost res mogoče mislila, da je kakšna zveza med delavstvom in uradnistvom. Raditega smatramo za potrebno, objaviti nekaj vrstic. Pred enim mesecem je sedanji ravnatelj Prosena pozval nekega tovariša v pisarno in ga obvestil, da mu je vodstvo trboveljske premogokopne družbe sporočilo, da nam

mora odtegniti akord pri svetilkah. Sklicali smo takoj zborovanje ter sklenili, da sporeče naši zapupniki ravnatelj, da na podlagi novega akorda svetilk ne delamo. Nate je ravnatelj takrat pustil staro ceno. Sedaj pa je poskusil vnovič nam odtrgati akord pri svetilkah in še pri nekaterih drugih delih, tako da bi oškodoval vsakega mojstra po 1 K dnevno ali mesečno od 25—30 K. Da je to počenjanje sedaj ob taki draginji vprašanje delavskega obstanka in da smatra vsak delavec za provokacijo, je samoposebi razumljivo. Razburjenost v tovarni je velika, tako da če tovarniško vodstvo ne opusti tega nesramnega ropu na delavske župe, pač ni izključeno, da se vname boj in izbruhne stavka. Opozorjamo torej trboveljsko družbo in vodstvo tovarne, da opuste ta naskok, ker delavci so druženi do zadnjega. Upamo pa tudi, da če se vname boj, bo javnost na strani delavstva, ker to pač ne gre da se ob sedanjih draginjah delavcem še to hoče vzeti, kar se zaslužili dosedaj.

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

H. Suttner
Ljubljana :: Mestni trg
razpošilja ure, zlatnino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko trgovko. — Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča K 4-50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugađa, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 1-20, srebrna K 5—. 17

Delavski žepni koledar

za leto 1910

je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.

Od 300. do 500 kron mesečno

utegne zaslužiti vsakdo brez razlike stanu, kdor želi prodajati v Avstro-Ogrski zakonito dovoljene srečke in vrednostne papirje. — Imetja ne potrebuje nobenega. Prospekti naših srečk so ceneji nego oni vseh drugih firm in jih je lažje prodajati, a vrhutega dajemo svojim zastopnikom še posebno nagrado. Pojasnila v slovenskem ali hrvaškem jeziku prosimo na naslov: Gustav Braun, Budapest, V. Bila u. 3. 3-2

Kljepljani vogali, vstavki, tablete, robovi kakor tudi čipke na metre se kupujejo.

Vzorci ali vtiski (risbe) z najnižjimi cenami se pošiljajo pod

W. T. M. 3, poste restante
Plauen, Sa.

Klobuke, cilindre in čepice v najnovejših fagonah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo šte. 2.

52-43

Kupujte

šolske potrebščine

le v trgovini s papirjem

Ivan Vrečko —16

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Zaradi preselitve 10 % popusta.

Modni salon

M. Sedej-Strnad

Ljubljana 13-9

Prešernove ulice št. 3 (v palači „Mestne hranilnice“)

priporoča cenjenim damam svojo bogato zalogo klobukov najnovejših fazon in najfinejšega okusa.

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatnino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napetimi in godbo. Z ozirom na bližajočo se velikonočno in binkoštno praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nižjih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastoj in poštne prosto! 52-61

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solncu“ za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo 45-39

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluže, obleke, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezanje umetnih cvetlic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celuloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene

GRİČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice šte. 9

priporočata v največji izberi po najnižjih cenah 4-1

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paletu za dame, plašče za deklce.

Pozor!

Pozor!

Toplo se priporoča kavarna

„ILIRIJA“

Ljubljana 31-24

Kolodvorske ulice (3 minute od južnega kolodvora)

!!! Odprta vsak dan celo noč. Posebna soba na razpolago. !!!

AUSTRO-AMERICANA

Patniki v Ameriko

Kotari, kolijo dobro, po ceni in varnosti najboljši na svetu

Simona Simceta

v Ljubljani Kolodvorske ulice št. 3

Kotarična Pijavica, ki jo vsi poznajo

Veliko presenečenje.

75.00 parov čevljev.

4 pare čevljev samo K 9.—

Ker je več tvornic ustavilo delo, sem dobil naročilo, da spravim večjo množino pod tvorniško ceno v denar. Dobavam vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove: rjave ali črne, galoširane s kapicami in z močno nabitiimi podplati, elegantni in po najnojši fazoni. Veliko t po številki. Skupaj 4 pari K 9.—. Razpošilja se po povzetju. Razpošiljalnica čevljev:

J. Gelb, Neusandee šte. 91.

Zamena dovoljena, ali denar nazaj.

35 letni velik uspeh!

52-47

Močan želodec, pravilno prebavo ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

Izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon šte. 168.